

NOORD-BRABANDER.

Dinsdag, 10 Januarij.

DUITSCHLAND.

Den 28 December heeft de Aartschertogin Theresia, de aanstaande gemalin van den Koning van Napels, met haren vader en gevolg, uit Weenen de reis naar Trente aangenomen. De Koning van Napels wordt aldaar den 6 Januarij, over Ancona en Venetië, gewacht, en den 7 zult het huwelijk voltrokken worden. De Prinses is zeer aangedaan geweest bij het afscheid nemen van de Keizerlijke familie, en heeft van de inwoners der hoofdstad, alwaar zij bijzonder bemind was, treffende blyken van eerbiedigheid van de zijde der bevolking ontvangen.

— Bij Dresden is men tegenwoordig bezig om eenen schat uit de aarde op te graven. Een geboren Saks, die in 1817 in fransche dienst gekomen en later mede naar Algiers geweest is, heeft zich onlangs derwaarts begeven, om eene nalatenschap, hem door zijnen oom op het sterfbed vermaakt, in omvang te nemen. De bewijzen van den erfgenaam bestaan in papieren, welke op het nauwkeurigste de plek in de heide bij Dresden aanduiden, waar de erfster in 1813, als commissaris van oorlog, een kistkas van 2,000,000 tyrcs, bij den terugtocht van Napoleon van Bautzen naar Leipzig, begraven heeft. Bij de eerste opgraving, op last der overheid gedaan, heeft men echter nog geen schat gevonden. De oorzaak, waarom de fransche commissaris van oorlog niet zelf reeds vroeger gepoogd heeft dit geld weder te bekomen, zou zijn eene met deze begraving gepleegde verandering van eenen plaats, bij het transport, wiens lijk daar mede is begraven geworden. Het menschenliik heeft men bij de opgraving reeds gevonden.

— Een Zwitsersch dagblad verzekert dat de uitvoerende raad van Bern zich onlangs met de zaken van het Jura heeft bezig gehouden en een ontwerp van Decreet heeft opgemaakt om aan den grooten raad te onderwerpen; de inhoud is onbekend, vermits het geheim daarvan aan de leden is opgelegd; men geloof echter dat de heer Tschammer alle zijne pogingen heeft aangewend om door den uitvoerende raad eens meer gezonde en meer billijke staatkunde te doen aannemen, dan die tot heden ten aanzien van het Jura gevolgd is.

— Op de lijkbus, waarin het hart van Koning Karel X bewaard wordt, zijn de volgende woorden gesteld: *Ici est le coeur du très-haut, très-puissant et très-excellent Prince Charles, le dixième du nom, par la Grâce de Dieu Roi de France et de Navarre. Mort à Gorice, ce 6 Nov. 1836, âgé de 79 ans et 28 jours. d. i. Hierin is het hart, besloten van den zeer verheven, zeer magtigen en zeer uitmuntenden Vorst Karel, den Tiende, van dien naam, bij de Gratie Gods Koning van Frankrijk en Navarre. Overleden 6 Nov. 1836, in den ouderdom van 79 jaren en 28 dagen.*

— Uit Rome schrijft men, van den 22 December, dat de kardinaal Staatssecretaris Lambruschini zich, ter herstelling zijner gezondheid, naar een nabij gelegen landgoed had begeven. Zijn post werd intusschen waargenomen door den voormaligen Nuntius bij het Nederlandsche hof, Monsignore Capuccini. Men verwachtte met het nieuwjaar eene groote bevordering onder de ambtenaren, gelijk mede de benoeming van eenige nieuwe kardinalen. De bekende doctor Bowring bevond zich sinds eenige tijd te Rome, en had zijne opwachting bij den Paus gemaakt. Erlang zou hij naar Napels vertrekken, om eene handelsovereenkomst te sluiten. Dom Miguel bevindt zich nog bij voortdurring te Rome. Stellig wordt de onlangs in Portugal in het licht verschenen proclamatie van dien Vorst voor onrecht verklaard, hetgeen, onder anderen, daardoor bewezen wordt, dat dezelve uit de Villa Strozzi gedagteekend is, welk verblijf Dom Miguel reeds voor eenen geruimen tijd met een ander verwisseld heeft.

FRANKRIJK.

PARIS, den 6 Januarij.

Eergisteren liep het gerucht, dat het bestuur voornemens was, de kamer uog. voor de stemming van het adres te ontbinden. Daarmede bragt men in verband mededeelingen, welke der kamer aangezegd waren. Voornoemd gerucht heeft zich echter niet bevestigd, en de heden gedane mededeelingen betreffen de aanbieding der jaarlijksche begrootingswetten. Kerstelijk, bood de Minister van Financien aan een ontwerp van wet, tot bepaalde regeling van het dienstjaar 1837. Dit was voorafgegaan door een overzicht van den staat der financien in 1836, welke in bloeienden staat verkeerden, en verbeteringen voor het volgende jaar beloven. Er is een overschot geble-

ven van 45 millioen franken. Zoodanige goede uitkomsten vonden vrij algemeen, doch med' schrift dezelve, mit' zoo zeer aan de goede wijs van bestuur toe, als wel aan den voortgang der nijverheid. In zijn overzicht behandelde de minister het vraagstuk van de reductie der 5 pCt.; de minister verklaarde, dat hij niet geloofde, dat daartoe voor alsnog het oogenblik gekomen was; de verdere punten waren meereendeels van plaatselijk belang. Alleen verdient daaronder nog opmerking, dat de stapel op de inlandsche suiker op nieuw zal uitgesteld worden. De minister bood vervolgens aan een ontwerp van wet, betrekkelijk de supplementaire credieten en verminderingen van credieten voor het dienstjaar 1836, en eindelijk het budget voor 1838. De cijfers voor hetzelfde zijn: ontvangsten, 1,055,000,000; uitgaven 1,057,000,060 franken. — Ofschoon de kamer niet is ontbonden, baart de zoo spoedige aanbieding der finantieel ontwerpen, nog voor de stemming van het adres, algemeen verwondering. Dit is een maatregel, waarvan men hier nog geen voorbeeld heeft gezien, en algemeen verdient men zich daaromtrent in gissingen. Men houdt het intusschen, voor algemeen daarvoor, dat het ministerie den bloeienden staat der financien vooraf heeft willen blootleggen, juist om daardoor invloed op het adres uit te oefenen, en zich al dadelijk van de meerderheid te verzekeren. Boxenrien blijven sommigen van oordeel, dat het bewind steeds voornemens is, schielijk de kamers te doen uiteen gaan.

— De *Courrier Français* is tegen den 7den Januarij voor de pressen gedaagd, niet slechts ter zake van zijn artikel van 30 Dec. maar ook wegens een artikel van 28 Dec. Dat dagblad wordt beschuldigd van aanzetting tot ongehoorzaamheid aan de wetten, en de wraking der daden van het Gouvernement, alook deszelfs verantwoordelijkheid tot den Koning te hebben doen opklommen.

De *Temps* en de *Siecle* hebben eene gelijke dagvaarding ontvangen. De *Siecle* kondigt aan, dat hij zal verdedigd worden door den Heer Odilon Barrot; men zegt dat de Heer Ph. Dupin, den *Courrier* zal verdedigen, en dat de *Temps* eene gedeputeerde met zijne verdediging zal belasten.

— De zitting der afgevaardigden is heden ten een ure geopend. De grootzegelbewaarder had het woord voor eene mededeeling van het bestuur. Hij bood onderscheidene ontwerpen van wet aan, als 1o. een betrekkelijk de verantwoordelijkheid der ministers. De ministers herinnerde daarbij aan de kamer, dat het ontwerp reeds door de beide kamers was gestemd geworden, doch dat de pairs te de bijzondere bepalingen, amendementen hadden voorgedragen; 2o. een tot organisatie van den staatsraad, en 3o. een tot eene nieuwe organisatie der regibanken. Beide laatste ontwerpen zijn eene herhaling van die van het vorige jaar. Vervolgens bood de minister van binnenlandsche zaken een ontwerp aan, om het aanleggen van telegraphen door bijzondere personen tegen te gaan, en nog een ander tot verbetering van de behandeling der krankzinnigen. De zitting ging vervolgens tot nadere bijeenroeping piteen.

— Men heeft berigt dat de stoomboot *Castor*, van de Afrikaansche kust komende, op Mahon is moeten binnenvallen. Aan boord derzelve bevindt zich, volgens sommigen, de maarschalk Clausel, volgens anderen de generaal de Rigby, de laatste om zijn gedrag voor een krijgsveld te verdedigen.

— Sedert de jongste dagen vindt men Meunier gedurig schrijvende; in zijne verhooren houdt hij, naar gezegd wordt, steeds vol, geen medeplichtigen te hebben.

— Een neef van den vorigen aarrander van 's Konings leven, Alihand, denzelfden naam voerende, is voornemens te Parijs een koffijhuis te openen; de politie zoekt zulks zoo veel mogelijk te verhinderen.

— Eenige dagbladen hebben willen doen gelooven dat de Hr. Vader ernstig ziek geworden was; wij kunnen deze geruchten, zegt *l'Ami de la Religion* lozenstraffen; die de yfverden van den godsdienst hebben vertrouwd: de *Diario van Rome* meldt zelfs dat Z. M. den 13 de prediking in de sixtus heeft bijgewoond.

— De staatsraad van Neuchâtel in Zwitserland heeft aan het wetgevend ligchaam een ontwerp van wet tegen de loterijen aangeboden.

— De belgische senaat heeft dezer dagen het bevel van het natuurrecht aangenomen, dat het duel met een gewonden moord moet worden gelijk gesteld.

De eerwaarde heeren St. Lazeristen hebben door hunne correspondentie den dood van Mgr. Auvergne aartsbisschop van Iconium en vicaris apostoliek van Hierapolis en afgevaarde van den Heer Sinal bij de Katholiken van Syrie, vernomen. Zijn Hoogeerwaarde is aan eene ontstekende galkoorts te Halebekir in Syrie alwaar hij zich bestijds bevond, overleden. Zijne dood is voor de menschen van dat land, waarin zijn hoogeerwaarde nog niet lang geleden, geweest was, een groot verlies. Hij was geboren te Nimes en werd te Rome den 1 Mei 1833 onder den bovenstaande titel gewijd, waarna hij in Frankrijk terug kwam en den 22 November 1835 van daar op eene korvet van den staat naar zijne bestemming vertrok. Mgr. de aartsbisschop verbleef gewoonlijk te Aubours, doch hij reisde veel om de plaatsen aan zijn bisdom onderworpen te bezoeken; Hij stierf in den onderdom van 48 jaren. Zijn ijver, zijn werkzaamheid en beleid, hebben groote diensten in die gewesten bewezen, waarin zoo weinige evangelische arbeiders gevonden worden. Zijn verlies is des te grooter vermits tien dagen daarna de abbe Guinoir zijn groot vikaris mede aan eene kwaadaardige koorts die in Syrie groote verwoestingen aanrigt, die vroeger overste van het klein seminarie van Beaucaire was en met hem in Syrie in Januarij 1834 aankwam, ook aldaar is overleden.

In Zwitserland verzekerd men dat de heer Florin-Descartius, zwaarsch-aalmoezenier in pausselijken dienst, van den H. Vader gratie voor vijftig soldaten, welke aan desertie schuldig waren, bekomen heeft, de eerwaardige geestelijke is niet te vreden geweest om hun aanhoudend aan Z. H. aan te bevelen, hun te vertroosten en in de gevangenis te ondersteunen, maar het is hem bovendien gelukt voor hun kleederen en geld te verschaffen ten einde naar hun vaderland te kunnen terug keeren.

Het gouvernement is, naar men zegt, voornemens een ontwerp van wet oter de geheime genootschappen aan de kamers aan te bieden.

SPANJE.

Men kent thans twee legerberigten van den opperbevelhebber der Carlisten, generaal Bruno de Villaresal, over de jongsten strijd voor Bilbao. Beide die stukken zijn uit het hoofdkwartier van Galdacano, een dorp in de gebergten tusschen Durango en Bilbao, gedagteekend, en aan den minister Erro gericht. Het eerste, hetwelk den 25 December is geschreven, luidt aldus:

De dag van gisteren, den 24 dezer, was er voor bestemd, om den vijand in zijne stelling aan te tasten. Werkelijk rukten, nog voor het kriegken van den dag, onze troepen op hem aan; maar allengskens moest men de beweging staken, omdat er een zeer hevig onweder heerschte, en omdat de grond, door de gevallen sneeuw, geheel doorweekt was. Intusschen dreven wij aan den rechtervleugel vijandelijke guerillas terug, die ons aan die zijde verontrustten. De vijand rigtte het vuur van zijn geschut op de brug van Luchana, en dit werd uit onze batterijen beantwoord. Maar tegen vier ure viel eene zeer dikke mist, hetgeen het schutgevaarte een poos lang deed staken. De vijanden maakten zich dien tusschentijd ten nutte, en deden alle hunne oorlogsvaartuigen, tot aan den boog der brug van Luchana, opvaren. Hunne *thinkadurus* (gewapende kustvaarders) maakten zich van onze eerste batterij meester, die ons echter niet ontomen werd, dan nadat onder de Christinos eene vreeselijke slagting was aangerigt. De opeengestapelde lijken dienden aan den vijand, om op dat punt zich een doortogt te bannen. Ik deed echter dadelijk die stelling door drie bataillons uit Alava versterken.

Ik kan geene woorden vinden, om alle de ijsselijkheden, die verder in deze treurigen nacht voorvielen, te beschrijven. Het geweervuur en de kanonschoten volgden elkander onophoudelijk, en dit vuur kruiste zich in alle rigtingen. Tot drie malen toe werd de vijand, nadat het hem gelukt was, om de hoogten van Cabras en Aricaga te beklimmen, door onze dapperen, die met de bajonet op hem aanvielen, naar beneden geworpen. Zij lieten gevangenen en geweren in onze handen. Op het helder wit der sneeuw, zag men overal verminkte lijken en strömen bloeds. Uwe Excellentie kan zich een denkbeeld van de plaats gehad hebbende slagting vormen, als zij in het oog houdt, dat veertien uren lang, iedere voet grond, betwist is geworden. Nadat ik het vuur had doen ophouden, ben ik in goede orde afgetrokken. Eenige stukken geschut uit onze batterijen zijn in handen des vijands gebleven.

Het tweede legerberigt draagt de dagteekening van de 26, en is van dezen inhoud:

Ik zal zoo spoedig mogelijk alle bijzonderheden omtrent het gevecht van den 24 en den daarop volgenden nacht verzamelen, ten einde daarover nader berigt te doen. Het verlies van het onder mijne bevelen staande leger zal daarbij met groote nauwkeurigheid worden opgegeven. Uwe Exc. zal zien, dat dit verlies van weinig belang is. Dat des vijands is overgroot. Hij heeft slechts over de lijken der zijnen tot onze stellingen kunnen doordringen, en zijne krijgslieden zijn driemaal door onze dapperen met de bajonet van de hoogten afgeworpen. Ofschoon dus ook het vijandelijke leger er in geslaagd is, om zich, met hulp eener driemaal sterkere magt, van onze linien meester te maken, heeft hij dat voordeel toch duur moeten kopen.

De omstandigheid, dat deze legerberigten uit Galdacano gedagteekend zijn, schijnt te bewijzen, dat men het te voorbarig heeft doen voorkomen, alsof de Carlisten, na hunne nederlaag tot op grooten afstand van Bilbao gevlugt waren en niet slechts Galdacano, maar op Durango welk de steeklek dorp is, houdende de belegering tot waerhaars hooftbestaan hadden moeten ontruffen. Men heeft ook ook bevelen van Durango van den 27sten, volgens welke Espartero met zijne krijgsmagt toen in Bilbao opgesloten bleef, en de Carlisten stellingen in de nabijheid dier stad bleven bezetten. Algemeen schrijft men in deze brieven de geleden nederlaag aan de hulp toe, die de Engelschen aan de Christinos hebben verleend. De generaal Wylda, die als Britsch commissaris in het hoofdkwartier van Espartero verwijt, heeft, naar men verzekert, dezen, die reeds eene rugwaartsche beweging in den zin had, overgehaald om eenen nieuwen aanval te beproeven. De brug van Luchana, die den sleutel der Carlistische stellingen uitmaakte, is, volgens deze lezing, door een bataillon Britsche manniërs, hetwelk door een vreeselijk schutgevaarte der Engelsche schepen ondersteund werd, vermeesterd. Een enkel regiment van Espartero zou bij het gevecht 420 man, waaronder 17 officieren, verloren hebben.

De *Gazette de France*, die steeds de zaak van Don Carlos voortstaat, beweert, dat men te vroeg het gebeurde voor Bilbao als een doodelijken slag voor die zaak heeft voorgesteld. Dat blad herinnert, dat, toen bij het eerste beleg van Bilbao, de bekwame veldheer Zumala-Garraguy doodlijk gekwetst was geworden, insgelijks de geheele ondergang der Carlisten is vermits speld, terwijl dezen echter sedert dien tijd steeds vorderingen hebben gemaakt. «De Spanjaarden», zegt *Gazette*, «slaten zich niet gemakkelijk ontmoedigen; zij houden van dralen en tijd winnen. Hun oorlog tegen de Mooren heeft zich daardoor gekenmerkt, en dat zij in dit opzigt niet veranderd zijn, heeft de onafhankelijkheids oorlog geleerd. Schijnbaar onverschillig voor hunne herhaalde tegenspoeden, hebben de Spaansche vrijwilligers, toen op den langen wag door hunne onverzettelijkheid overwonnen. Na korten tijd, als het hoogst ongunstige wedet, dat alleen de vermeestering van Bilbao heeft belet, zal zij, zal men het leger van Karel V. herrijt door de van geene zijde der Ehrn teruggelaten kolonnen is verstrekt, op nieuw het overwigt zien erlangen, en de belegering van Bilbao zien hervatten. Dan zal het op nieuw de vraag worden of Espartero die stad door eenen veldslag zal willen redder, of zich onder hare puinhoopen zal begraven.»

De Spaansche generaal Francisco Espoz y Mina is den 25ten December te Barcelona overleden, en aldaar den 27sten met groote plegtigheid is bevestigd.

De *Gaceta d'Orate* berigt dat Don Carlos door ziekte bedragerig is, en, volgens geruchten die niet ongegrond schijnen, zoude zijne gezondheid zeer ontsteld zijn, en deswegens in de Koninklijke residentie Durango groote bezorgdheid heerschen.

De berigten uit Madrid van 28 December brengen weinig nieuws. Het gouvernement bleef het diepste stilzigen hewaren aangaande de operatien voor Bilbao; ook in de zaal der volkevertegenwoordigers wordt niets van belang verhandeld. Men verzekert, dat de regering den Generaal Saarsfield heeft benoemd tot oppergezagvoerder van het noorderleger en hem eenig geld heeft toegezonden. Aan al de gouverneurs der provincien zijn de strengste bevelen afgevaardigd, om de gedwongen geldheffing met den meesten ijver in te vorderen; intusschen verzetten velen, zelfs personen van hoogen rang, zich tegen de betaling van het hun opgelegde bedrag, weshalve men gelooft dat deze maatregel in plaats van de morele kracht des governments te versterken, dezelve integendeel zal verzwakken.

BELGIE.

Men zegt dat een jonge Franschman, in een huis te Brussel geëmployeerd, zijne bloedverwanten te Charleville gaande bezoeken, op de Fransche grenzen in hechtamis genomen is, als betrokken in den aanslag van Meunier. Men heeft hem onderscheidene verhooren doen ondergaan, en hij is onder goed geleide naar Parijs vertrokken. Men weet niet, of zalks in verband staat met drie couriers, welke op eenen dag, achtervolgens, van wege het bestaure, uit Parijs naar Brussel afgezonden zijn.

NEDERLANDEN.

GRAVENHAGE, den 9 Januarij.

In al de R. K. kerken alhier is gisteren het volgende afgekondigd: Tot waarschuwing aan alle geloovigen onzer zending, wordt bij deze verzekerd, dat het *Gebedenboek voor welonderwezene Katholijke Christenen*, door Dr. Philipp. Joseph van Brunner, uit het Hoogduitsch vertaald, en in 1836 uitgegeven door J. A. v. Bellen, Boekverkooper te Rotterdam, evenmis als het weekblad onder den titel van: *Zondagsblad voor Roomsche Katholijke huisgezinnen*, eene kerkelijke goedkeuring ontvangen heeft, ofschoon het eerste als zoodanig openlijk is aangekondigd.

Deze bekendmaking zal in alle kerken onzer zending, op den zondag na het ontvangen van dezelve, den geloovigen worden voorgelezen.

's Hage, De vice-superior der Holl. zending.
den 4 Januarij 1837. A. ANTONNUCCI.

In den loop van het vorig jaar zijn de volgende vorstelijke personen overleden: de Koningin van Napels; de Groot-hertogin van Hessen-Darmstadt; de moeder van Napoleon, Mad. Letitia Bonaparte; de Koning van Saksen; de landgraaf van Hessen-Kassel en Koning Karel X.

De tijding van het ontzet van Bilbao is in Engeland aangehaald door middel van de regerings stoomboot *the Comet*, die den 1sten Januarij te Plymouth is aangekomen. Van de zijde der Engelsche regering is een officieel bericht daaromtrent openbaar gemaakt, waarin erkend wordt, dat de generaal Espartero, in zijn betrekking tegen de Carlisten, krachtadig ondersteund is door zeesoldaten van het britsche smaldeel van lord Hay, die sommige forten nabij Bilbao hebben bezet, als mede door Britsche artilleristen, welke met een zeker aantal kanonnen en houwitseren aan wal waren gezet en de stellingen der Carlisten hebben beschoten. Ook de bruggen, die Espartero voor het volvoeren zijner onderneming noodig had, zijn met Engelsche hulp gelegd.

Sommige fransche dagbladen maken de opmerking, dat de toestand van het leger der Koningin, hoewel thans ook de voorspoed hetzelfde schijnt toe te lagchen, steeds zijne schaduwzijde heeft. Het fransche vreemde-legioen, dat het gezag der Christinos in Navarre heeft staande gehouden, vergaat van honger en gebrek. Tusschen de generaal Narváez en Aláiz heerscht de grootste tweespalt, dringende de eerste er steeds op aan, dat de laatste doodgeschoten worde. De generaal San-Miguel, die het leger van het midden aanvoerde, schijnt plotseling krankzinnig geworden te zijn en is door de Koning afgezet, onder voorwendsel, dat hij als lid der Cortes nuttiger zou kunnen werkzaam zijn. De generaal Ribera eindelijk neemt thans een levendig deel aan de wintervermakeligheden te Madrid en schijnt er niet meer aan te denken, om te veld te trekken.

Uit Dordrecht wordt van den 7 gemeld, dat de rivier voor deze stad is zoo goed als zonder ijs, gelijk dan ook de pontenveeren alhier wederom in werking zijn. De Noord alleen blijft nog met ijs bezet, en de scheepvaart stremmen.

Onder het afdrucken ontvangen wij de Londensche berichten, tot en met vergisteren, doch te laat om iets anders dan de beursprijs mede te deelen.

Uit de afscheidsrede van den president der Vereenigde Staten, Jackson, aan het congres gehouden, blijkt onder anderen dat de geldmiddelen der republiek zich in den besten toestand bevinden. De inkomsten en middelen over 1837 zullen bedragen 47,691,898 dollars. De opbrengsten der tollen worden geschat op 29,523,151 d., de grondlasten op 24,000,000 d. Het overige vloeit uit onderscheidene bronnen voort. De uitgaven voor de loopende dienst worden begroot op 22,000,000 d.; zoodat er een voor de schatkist batig saldo van 41,723,959 d.; bij het einde der dienst zoude overblijven. (wij zullen in een volgend no. zijn rede verkort mededeelen.

De verkiezing van den heer Martin van Buren, tot voorzitter der Vereenigde Staten, na de aftreding des generaal Jackson, had den 6 December haar volkomen beslag erlangd.

2 Januarij 1837.

Over eenige dagen den Noord-Brabander, van den 29 November en 6 December lezende, heb ik daarin de mededeeling gezien van de onderdeelen der kosten die op de Staatsbegrooting voor de Roomsche-Katholieke en de Protestantsche eerediensten zijn voorgedragen en nader bij de wetgevende kamers toegestaan. Die staatsstukken worden aan het publiek niet medegedeeld en doordien bij de kamers de onderdeelen der staatsbegrooting in de discussien ook niet worden behandeld, blijven dezelve gewoonlijk voor de betaalders een geheim.

Gij hebt dus aan uwe lezers hiermede eenen wezenlijken dienst bewezen.

Deze opgaven lezende, herinnerde ik mij dat in de vorige Noord-Brabanders eene opgave gedaan was, van het aantal zielen, van onderscheidene kerkgenootschappen, in dit Rijk, alsmede van derzelver kerkleeraren, en ik zocht dezelve op.

Volgens die opgave bevinden zich in de onderscheidene provincien van dit Rijk.

1,489,505 Hervormden.
53,921 Lutherschen
31,630 Doopsgezinden.
12,010 Hervormde Lutherschen.
4,970 Remonstranten.

1,592,036 te zamen.
46,655 Israëlieten.
857,951 Roomsche-Katholijken.
5,007 Jansenisten.

en voor de kosten van de Protestantsche en andere eerediensten is op de staatsbegrooting voorgedragen eene somme van f 1,334,400.00 en voor die van den Roomsche-Katholijken eeredienst f 400,000.00.

De kosten over het getal zielen omslaande blijkt het, dat voor de eeredienst voor elke Roomsche-Katholieke ziel, door het Rijk betaald wordt centen 46. 3 en voor de onroomschen 83. 8

Mijne berekening al verder voortzettende bevindt ik dat de eeredienst der Jansenisten per ziel kost f 4.40 en die der Roomsche-Katholijken 0.44 van den Hervormden 0.84 Lutherschen 0.68 Doopsgezinden 0.42 Remonstranten 4.75 Israëlieten 0.25

Zoodat de Remonstranten het meest en die der Israëlieten het minst aan den staat kosten.

Het gering getal van de Remonstranten en Jansenisten wiens leeramen bezoldigd worden, heeft zeker eenen grooten invloed op deze berekening, maar het onderscheid is al te groot tusschen de kosten van de twee kerkgenootschappen die het talrijkste zijn, namelijk de Hervormden en de Roomsche-Katholijken, die toch in gelijke evenredigheid in 's Rijks lasten bijdragen, te meer nog wanneer men in aanmerking neemt, dat de Hervormden in de meeste Land-provincien veelal nog in het bezit zijn van de Geestelijke goederen, die door onze voorouders tot het onderhoud van de Pastoors, bekend onder den naam van Pastorie-goederen, gesticht zijn, en die nu bij hunne Predikanten behalve de traktementen uit 's Rijks kasse worden genoten, hetwelk het best kan worden opgemaakt, uit het getal Predikanten die in iedere provincie gezonden worden en de op de begroting voor dezelve traktementen uitgetrokken sommen als:

Provincie	Predikanten	Traktement	Per hoofd ongeveer
Noord-Brabant	99	89,065	900
Gelderland	203	110,116	550
Noord-Holland	204	197,686	980
Zuid-Holland	269	268,578	1000
Zeeland	116	102,439	900
Utrecht	78	63,610	800
Friesland	210	102,013	480
Overijssel	83	37,077	440
Groningen	156	38,379	250
Drenthe	43	16,825	400

Doordien de Predikanten wel zeker nergens minder bezoldigd worden dan in Noord-Brabant; en in Holland, Utrecht, Zeeland enz. ruim zoo hoog, blijkt het duidelijk dat dezelve nog andere inkomsten, namelijk die der oude Pastoriele goederen, genieten.

De indien men al verder deze opgaven ontlesd dan ontwaard men, dat voor 41356 Hervormden in de provincie Noord-Brabant 99 Predikanten met 89065 gulden worden bezoldigd, en datvoor 311584 Roomsche-Katholijken maar 12203 gulden tot bezoldiging van 385 leeraren wordt toegestaan, waaronder nog 21703 gulden wegens competentie-gelden, of lasten waarmede de tienden der Abdijen tot onderhoud van die godsdienst zijn belast, die in het begin dezer eeuw ten voordeelen van het domein zijn aangeslagen.

Deze traktementen worden evenwel nog niet geheel uitbetaald, hetwelk ook het geval is in de andere provincien, en kunnen slechts beschouwd worden als eene berekening, waarop de bezoldiging van den Roomsche-Katholijken eeredienst zal komen te staan, bij eene organisatie van dezelve, wanneer het Concordaat in 1827 met het Opperhoofd der Kerk gesloten, ten uitvoer zal worden gebracht.

Voormaals bleven de gelden voor traktementen bestemd, en die niet uitbetaald wierden in 's Rijks kasse, en wijlen de heer Goubau met de zijnen, vermeende, zich verdienstelijk te maken, met jaarlijks eene aanzienlijke somme, zonder dispositie zijnde, voor de overige 's Rijks behoeften te doen overstorten, ofschoon bij art. 195 der grondwet bepaald is, dat de toegestane penningen die voor de openbaren godsdienst uit 's lands kasse worden betaald, tot geene andere einden mogen worden besteed.

Dank zij de tegenwoordige directie van den Roomsche-Katholijken eeredienst, die getrouw aan het bepaalde bij gezegd art. en overtuigd van de behoeften waarin zich vele gemeenten met opzigt tot hunne kerkgebouwen bevinden, de niet uitbetaald wordende gelden tot gemoetkoming van die gemeenten weet te bestemmen; en ook dubbeld dank zij onzen geëerbiedigden Koning, die gehoor gevende aan de aan Hoogstdezelve gedane verzoeken en voordragten, goedgegunstig uit die gelden aanzienlijke subsidien tot opbouw van R. K. kerken verleent.

Meermalen heeft men de opmerking hooren maken dat aan de Roomsche-Katholijken, als het ware, bij voorkeur boven de Protestanten subsidien tot opbouw van kerken worden verleend. — Uit dit voorgestelde zal de oplossing ten deze gevonden worden. — Voor onderstands-gelden van Kerken en Pastorijen is op de begrooting slechts f 6,873.48 uitgetrokken eene somme te gering om daaruit de verleende subsidien anders te vinden.

Op de begrooting voor het Departement voor de zaken van de Hervormde Kerk, is voor dat onderwerp ook slechts 17000 gulden uitgetrokken, en vermits de traktementen aan de Predikanten, ook zelfs bij vacature, worden uitbetaald, zoo zijn op deze geene uitsparingen te doen, en daar de subsidien voor de Hervormde Kerken en Pastorijen jaarlijks meerder dan voormelde somme bedragen, is het te verwonderen op welke wijze ten deze worde voorzien, ten ware, zoo als mij onlangs in de residentie zijnde, verzekerd is, dat deze gevonden worden uit de 500,000 gulden, die jaarlijks buiten de begrooting ter dispositie van Zijne Majesteit gesteld worden.

Aangenaam zal het mij wezen deze eene plaats in uw dagblad te verleen.

Mijn Heer de Redacteur.

In uw geacht dagblad van laatstleden dinsdag hebt gij een brief geplaatst, waarin over de benoeming van de burgemeesters wordt gehandeld; te regt is daarbij opgemerkt dat de benoemingen bijna uitsluitend in den protestantschen geest zijn gedaan tot zelfs in deze provincie.

Niet minder is daarbij bewezen dat de heer de Roock de vereischten niet heeft, om tot burgemeester van Bergen-op-Zoom te worden benoemd en niet ongegrond verondersteld dat hij zijne voordragt de goede trouw van zijne Majesteit kan zijn verrast; immers de heer de Roock is eenige jaren burgemeester te Hakkeren geweest, alwaar hij volgens het reglement voor de plattandsche besturen zijn vast domicilium moest hebben; hij moest ingezeten van die gemeente zijn en is in het jaar 1835 op den lijst der bevoegden en tot kiezer benoemd te worden, gebracht, hetwelk volgens par. 3 van artikel 23 van het reglement, niet had kunnen gedaan worden, wanneer hij zijn politiek domicilium te Bergen-op-Zoom had behouden.

Uw Correspondent heeft mogelijk willen opmerken, dat de heer de Roock tot het Protestantisch kerkgenootschap behoort en dat hij eenen Roomschen Katholijken burgemeester moet vervangen.

Hoe onaanvaardbaar dit voor de ingezetenen dier stad is, waarvan de bevolking uit vijf zesde gedeelte Roomschen Katholijken bestaat, zal een ieder kunnen bevroeden en wanneer zulks in een der noordelijke steden in eene omgekeerde zijde plaats had, zou dit als eene drukkende grief worden beschouwd, waarover een aantal petitien al spoedig zouden worden opgesteld en wat zouden die petitien met geestdrift geteekend worden, wanneer in diezelfde stad, nadat alvorens een Protestantsch directeur van het postkantoor door een Roomschen Katholijken was vervangen, nu kort achter ten anderen de vacaturen van controleur, ontvanger, notaris, door Protestanten bekleed, door Roomschen Katholijken werden ingenomen, zoodanig dat onder de drie Notarissen niet een Protestant zoude gevonden worden.

Algemeen zou men over onverschilligheid schrijven en dit heeft evenwel in eenen tegengestelden zin te Bergen-op-Zoom plaats.

De directeur van het postkantoor, die Roomschen Katholijk was, is door eenen Protestant vervangen.

De controleur van 's rijks belastingen is door een Protestant van jaert 21 jaren opgevolgd.

Met den ontvanger van de accijnsen wordt hetzelfde verwacht.

De ontvanger der directie belastingen behoort tot het bevoorrecht kerkgenootschap.

Van de drie Notarissen was er een Roomschen Katholijk; alle moeiten door hem gedurende zijn leven aangewend om dien post op zijnen Neef, die mede tot verdediging van het vaderland in 1850 is uitgetrokken en vele jaren kandidaat-notaris is geweest, te doen overgaan, zijn vruchteloos geweest; een vreemd Protestant komt hem vervangen, waardoor de drie notarissen in de stad en de vijf in het kanton alle Protestantsch zullen zijn.

De uit de gemeente kas bevoordeelde scholen zijn alle Protestantsch.

En nu zal een Protestantisch burgemeester, die buiten den stedelijken raad en buiten de stad is gezocht geworden, het zegel op al die benoemingen komen stellen en het vooruitzicht openen, dat voor de Roomschen Katholijken de deur gesloten wordt om in het vervolg mede degenoot te worden van de maatschappelijke voordeelen.

Indien zulks eens in eene hollandsche stad plaats vond, wat soude er eene algemeene kreet van opgedrukkung opgaan en de Noord-Brabanders moeten dit alles in lydzaamheid verdragen.

Dit.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGINGEN.

De Boekhandelaars **J. H. LAARMAN**, en **H. ERIJLINK**, hebben op 7 Januarij aan de respectieve Intekenaren verzonden, de eerste Aflevering van

DE AARDBOL, MAGAZIJN

VAN

HEDEENDAAGSCHE

LAND EN VOLKENKUNDE.

Versierd met platen en kaarten, door Nederlandsche Kunstenaars.

Door de aanvankeijk reeds boven verwachting ruims deelneming daartoe in staat gesteld, ziet dit werk, te beginnen met dit jaar 1837, in wekelijksche Afleveringen, het licht. De eerste Aflevering is versierd met 2 fraaie in koper gegraveerde vignetten, en eene zeer net bewerkte kaart van *Switserland*, door de kaartgraveurs van *Dadriac* en *Tryn*.

Elke Aflevering zal 8 bladzijden of 16 kolommen klein

folio groot zijn, en met 2 à 4 platen, benevens de noodige kaarten, verrijkt worden. De prijs van eenen Jaargang is voor Amsterdam $\text{f } 5$,-, en voor Intekenaren buiten de hoofdstad, woonachtig in *Amsterdam*, $\text{f } 6$,- 25. Een uitvoorige Prospectus, met 4 platen, is om gratis te bekomen. Men teekent in, naar verkiezing, aan het *Bureau der Uitgevers van de AARDBOL*, Singel, bij de Gasthuismolens, steeg te Amsterdam, of bij zijnen gewonen Boekverkooper.

BEKENDMAKINGEN.

GROOT NEDERLANDSCH CIRQUE OLYMPIQUE

ONDER DIRECTIE VAN

J. ROUREAUX,

TE 'SHERTOGENBOSCH.

Op Dingsdag den Tiende en Donderdag den Twaalde Januarij aanstaande **GROOTE BRILLIANTE VOORSTELLINGEN** in de **RIJKUNST** en de **GEDEESSEERDEID DER PAARDEN**, waaraan zich alle leden van het gezelschap zullen beijveren om de algemeene tevredenheid van het geachte Bossche Publiek te verwerven.

De avond is precies des avonds ten half zeven ure. NB. Het lokaal zal door kagchels verwarmd worden.

Tegen billijke voorwaarden wordt op een **FRANSCHE ERKOSTSCHONOL**, binnen de Provincie der Noord-Brabant, een **ONDERMEESTER** verlangd, van den R. K. Godsdienst, jonge lieden geschikt, om het **FRANSCHE** mede te helpen onderwijzen en wel ervaren in het **REKENEN**, kunnen zich, voor den 15 Januarij, bij de Gebroeders **LANGENHUYSEN** te 's Bosch, met Franco Brieven of in persoon adresseren, met niet beneden de 18 jaren oud. Tot een bijzonder voorrecht behoort, dat men zich ook in de *Duitsche* en *Latijnsche* taal kan oefenen.

Die iets te vorderen heeft van de nalatenschap van den Heer **ARNOLDUS VAN LANGENHUYSEN**, in leven Boekhandelaar onder de firma van *Gebr. Langenhuyzen* gewoond hebbende te 's Hertogenbosch en aldaar overleden den 12 December 1836 gelieve daarvan voor den 15 Januarij 1837 eene gedetailleerde opgave te doen ten stier huize van genoemden overledenen, onder het adres van *Gebr. Langenhuyzen*.

BEURSPRIJZEN.

Wenen, den 30 Dec.: 5 pCt. Metall. 103½; 4 pCt. 99½; Bankactien 3 pCt. 1393.

Parijs, den 4 Jan.: 5 pCt. 108,60; 3 pCt. 79,70; Napelsche 98,20; Ardoins 24½; Passive 6½; Deferr. 8½.

Alle, zoo Franche als vreemde fondsen waren heden door winstrealisatie iets flauwer. Men wacht nog steeds op de gevolgen der overwinning van Espartero, en vreest dat hij de vruchten zijner voor Bilbao behaalde zege zal verliezen. Morgen heeft de liquidatie in de vreemde effecten plaats. Men vreest geene mogelijkheden.

Donderdag, den 5. 5 pCt. 109; 3 pCt. 79,80; Napelsche 98,45; Pauss. 100½; Belgie L. 102½; Ard. 24½, 25, 24½; Deferr. 9; Pass. 6½; Uitgest. 8½; Port. 3 pCt. 29½.

Vrijdag, den 6. 5 pCt. 109,15; 3 pCt. 79,70; Napelsche 98,70; Portugal 3 pCt. 29½; Ardoins 25½; Passive 6½; Uitgest. 8½.

Londen, den 6. 3 pCt. gecons. 88½ a ½; Nederl. 2½ pCt. 53½ a ½; dito 5 pCt. 102; Sp. Ard. 25; uitgest. 10½; Passief 7½; Portugal 3 pCt. 30; dito 5 pCt. 47½; Colombia 27½.

Antwerpen, den 6 Jan.: Wegens den huidigen feestdag was heden geene beurs en ging ook ter Effecten Societeit weinig om. Gisteren avond, na de aankomst der Parijsche brieven, werden Ard. van 22½ tot 22½ verhandeld. Ook heden waren dezelve ondanks de aanzienlijke prijsverbetering te Londen zeer flauw. Van den openingsprijs 21½ daalden zij tot 22½ en blijven 22½. Men merkte vele winstnemers op, terwijl men buitendien ook zeide, dat de belangrijkheid der door Espartero behaalde overwinning grootelijks was overdreven, dat de Carlisten slechts eenige kanonnen hadden verloren en bereids weder toebereidselen tot een nieuw beleg maakten.

Zaterdag, den 7. Ardoins 23, 24, 23½ g.; Uitgest. (oud) 9; Darmst. Loten 25½; Russisch-Franche Aand. van 500 fr. 225 p.; Dito van 100 fr. 51 p.; Belgie 101.

Men zegt van Parijs van gisteren; hooger en dat Don Carlos ernstig ziek is. Alle soorten loten zijn gevraagd, doch niet zoo levendig als voor eenige dagen. — Wisselkoers: Amst. en Rott. ½ pCt. v.

AMSTERDAM, 9 Januarij. — EFFECTEN SOCIETEIT. — Ten half 5 ure.

Integralen 53½, 54, Hollandsche 5 pCt. 101½. Kansbillet. 23½. Ardoins 23, 23, 22½, 22, 21, 20, 19, 18, 17, 16, 15, 14, 13, 12, 11, 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0. Fr. Uitgest. 8½.

Aanvankelijk werden ten gevolge der flauwere koersen van Londen van jl. Donderdag eenigen posten Integr. a 53½ verhandeld; later echter werd de markt door inkoop, zoo het scheen voor Duitsche rekening, ondersteund en de koers verhief zich tot 54 en blijft op deze hoogte bij tamelijk veel handel.

Ardoins openen met 23 a ½ toen verschillende verkoopen, tot realisatie van winsten, uitgevoerd werden en daardoor de prijs tot 22½ zijnde slechts weinig hooger dan gisteren, terug viel.